

Luzsicza Lajos: Hegyi legelő. Горное пастбище. Haut paturage

LUZSICZA LAJOS

Luzsicza Lajos a tehetséges fiatal festő szellemi adósságának tekintette, hogy szülőföldje egyik pazar tájrészét, a liptói havasok és völgykatlanok szépségeit és dekoratív néprajzi elemeit modern iskolázottságú művész módján festői fogalmazásban újateremtse.

A Kulturális Kapcsolatok Intézetében kiállított „Liptói tájak” című kis gyűjtemény egyik része „könnyedébb” gouachetechnikájú, a másik részé olajfestmény. Valamennyin átüt a táj és emberei iránt érzett mélységes szeretet, amely a témaválasztáson kívül a tájban szüntelen változó színek, fények, természeti jelenségek egy-egy jelenetének átszellemült megjelenítése.

Mind a gouache-képeket, mind az olajfestmények javarészt a képi fogalmazás férfias tömörítő készsége jellemzi, a részletezés elegáns áthidalása egy sajátosan kulturált és következetesen költői bítelességű egyszerűsítő technikával. Változatos meleg színekebe öltözött a hegyi táj — a festő szuverén akarataának engedelmessége — még vihar előtt is, szinte színpadi mesejátéknak hat. Mintha csupán a festői játék kedvéért öltene haragos zöld színt „a szlovákok szent hegye”, hogy megfélemlítse a csúcsa fölött gyülekező szürke felhőket. Egy másik gouache-képében az eső félelmetességét győzi le, újabb másikban az őszt. „Faluvége” című gouache-képében hangulatos harmóniában köti össze a természeti tájat az emberi településsel.

Olajképeiben már több helyet ad az embernek és a figurális megjelenítésnek is a tájban. „Tátraaljai leány”-a dallamos dekorativitásátú figura. Kapáló asszonyai szinte apró emberi statisztái egy monumentális térhatású tájképnek, bennük ökonomikusan fejeződik ki a „génus loci”-nak, a táj telkének társadalmias része, emberséges értelme. A „Nyár Liptóban” szinte kitör a szorító keretből, nagy falfelület után kiált, freskónak kívánkozik.

Olajjal készült négy faluképe (Vanyec, Kriván, Falu Liptóban, Falusi utca) tömören és magvasan érezteti a táj embereinek tipikus lelki rajzolatát, néprajzi lényegét, a tárgyi megjelenítés népi formakincsein keresztül valósággal rávillant már-már a társadalmi élet néhány jellegzetes vonására is. S mindez tiszta festői nyelven, irodalmias kölcsönhatások nélkül. A nagyvonalú képi fogalmazást egy-két festményének előterében zavarja a kép felső kétharmadának költői tömörségétől elütő részletezése, amely itt-ott már nyers prózává válik. Ez ugyan kivétel a gyűjtemény átlagában, de mégis zavar, szép összehatást bont és ront. Abol ennyi műgonddal épült föl a tájkép, ott egy parányi stilusbeli elrenyhülés is nagyon feltűnő, s korrigálandó.

Ez a kiállítás az említett pozitív hatásokon kívül egy nagy mulasztásra is figyelmeztet. Luzsicza Lajos — miként több más tehetséges kortársa és pályatársa — a Képzőművészeti Főiskolán Aba-Novák Vilmos tanítványa volt, és mint ilyen, számos művésszel együtt sokat köszönhet e professzorának és mesterének is, aki a modern freskófestészet európai bíró magyar nagymestere. Építő hatása Luzsicza Lajos liptói tájképeiben is megnyilvánul. Ez az emlékeztető alkalom ugyancsak nagy érdeme e jelentős kiállításnak.

Nagy Tibor